

«СКАРБ ЮВЕЛІРА» V–VII стст. З ВЯРХОЎЯЎ р. АРЭСА (ПРЫПЯЦКАЕ ЛЕВАБЯРЭЖЖА)

А. Ф. Касюк¹⁾, К. Ф. Ермаліцкая²⁾

¹⁾ Установа культуры «Гродзенскі дзяржаўны гісторыка-археалагічны музей»,
вул. Замкавая, 20, 230023, г. Гродна, Рэспубліка Беларусь, kasiuk2585@gmail.com

²⁾ Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, пр. Незалежнасці, 4,
220030, г. Мінск, Рэспубліка Беларусь, ermalitskaia@bsu.by

Прадстаўлены вынікі ўсебаковага аналізу рэчавага комплексу – «скарбу ювеліра» эпохі ранняга сярэднявечча, знойдзенага каля в. Госціна Старадарожскага раёна Мінскай вобласці. Прыведзена яго датаванне і зроблена спроба вызначэння культурнай прыналежнасці. З выкарыстаннем метада лазернай атамна-эмісійнай спектраскапіі вызначаны элементны склад рэчаў. «Скарб ювеліра» з Госціна разгледжаны ў кантэксце гісторыка-культурнай сітуацыі ў канцы трэцяй чвэрці I тыс. н. э. на тэрыторыі Падняпроўя і Падзвіння, прыведзены гіпотэзы даследчыкаў наконт інтэрпрэтацыі падобных рэчавых комплексаў.

Ключавыя словы: бранзалет; злітак каляровых металаў; ювелірная справа; ранняе сярэднявечча; лазерная атамна-эмісійная спектраскапія; элементны аналіз.

«КЛАД ЮВЕЛИРА» V–VII вв. С ВЕРХОВЬЕВ р. ОРЕСА (ПРИПЯТСКОЕ ЛЕВОБЕРЕЖЬЕ)

Е. Ф. Касюк¹⁾, К. Ф. Ермаліцкая²⁾

¹⁾ Учреждение культуры «Гродненский историко-археологический музей»,
ул. Замковая, 20, 230023, г. Гродна, Республика Беларусь, kasiuk2585@gmail.com

²⁾ Белорусский государственный университет, пр. Независимости, 4,
220030, г. Минск, Республика Беларусь, ermalitskaia@bsu.by

Представлены результаты всестороннего анализа вещевого комплекса – «клада ювелира» раннего средневековья, найденного возле д. Гостино Стародорожского района Минской области. Приведена его датировка, сделана попытка определения культурной принадлежности. С использованием метода лазерной атомно-эмиссионной спектроскопии определён элементный состав предметов. «Клад ювелира» из Гостино рассмотрен в контексте историко-культурной ситуации в конце третьей четверти I тыс. н. э. на территории Поднепровья и Подвинья, приведены гипотезы исследователей насчёт интерпретации подобных вещевых комплексов.

Ключевые слова: браслет; слиток цветных металлов; ювелирное дело; раннее средневековье; лазерная атомно-эмиссионная спектроскопия; элементный анализ.

«THE JEWELER'S TREASURE» OF THE 5-7th CENTURIES FROM THE UPPER REACHES OF THE ARES RIVER (PRIPYAT LEFT BANK)

A. Kasiuk¹⁾, K. Ermalitskaia²⁾

¹⁾ Hrodna State Historical and Archaeological Museum, Zamkavaya, 20, 230023, Hrodna, Republic of Belarus, kasiuk2585@gmail.com

²⁾ Belarusian State University, Niezaliežnasci Avenue, 4, 220030, Minsk, Republic of Belarus, ermaltitskaia@bsu.by

The results of a comprehensive analysis of the artifact complex – «The Jeweler's Treasure» from the early Middle Ages, found near the village Gostino, Starodorozhsky district, Minsk region, are presented. Its dating was given and an attempt to determine its cultural affiliation was made. Using the method of laser atomic emission spectroscopy, the elemental composition of things was determined. The «Jeweler's Treasure» from Gostino is considered in the context of the historical and cultural situation at the end of the third quarter of the 1st millennium AD on the territory of the Dnieper and Dvina regions, hypotheses of researchers about the interpretation of such artifact complexes are presented.

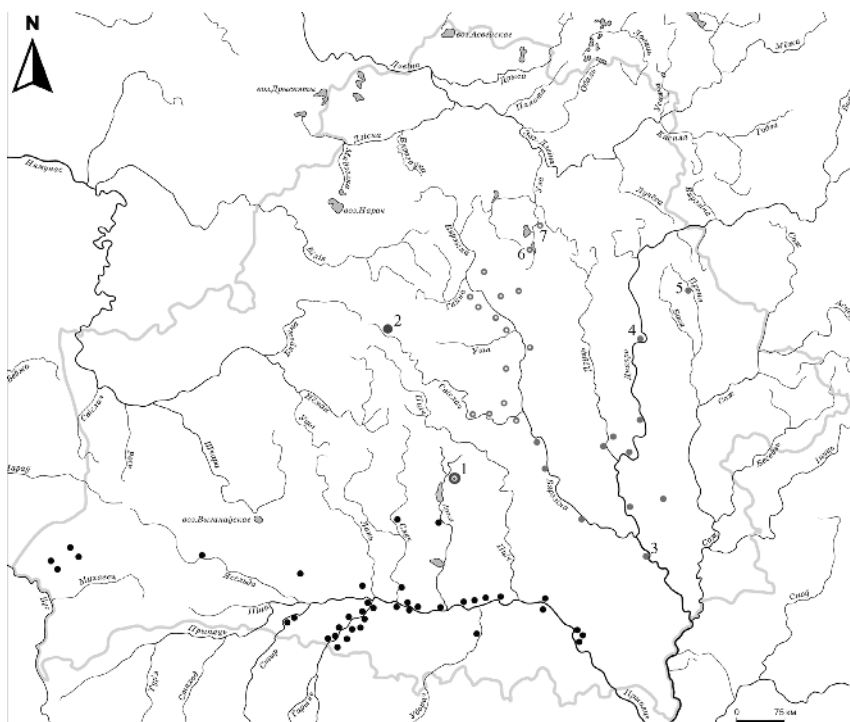
Keywords: bracelet; non-ferrous metal ingot; jewelry making; early Middle Ages; laser atomic-emission spectroscopy; elemental analysis.

Уводзіны. У 2020 г. недалёка ад в. Госціна Пасекскага с/с Старадарожскага раёна Мінскай вобласці, у вярхоўях р. Арэса, каля безназоўнай рэчкі, у лесе былі выпадкова знойдзены металічныя рэчы: упрыгажэнні, дэталі касцюму, а таксама зліткі каляровых металаў (рыс. 1). Па словах знаходчыка, У. У. Бойка, прадметы размяшчаліся разам у ямцы глыбінёй да 0,3 м. Артэфекты былі перададзены ім ва ўстанову культуры «Старадарожскі гісторыка-этнаграфічны музей» (г. Старыя Дарогі, вул. Пралетарская, 31), дзе яны і захоўваюцца на дадзены момант. Візуальны агляд паверхні месцазнаходжання, праведзены А. Ф. Касюк, іншых знаходак не даў. Мэтай артыкула з'яўляецца ўвядзенне выяўленых артэфектаў у навуковы зварот.

Асноўная частка. Атрыманая калекцыя налічвае восем прадметаў з каляровых металаў:

1) рамка спражкі (рыс. 2, 1; 3, 2). Язычок страчаны. Форма рамкі акруглая, памеры – 3,35х3,5 см, пярэдня частка патоўшчаная. Сячэнне акруглае, яго найбольшы дыяметр – 0,6–0,65 см. Каля аднаго з краёў рамкі маецца арнамент з чатырох насечак. Вага прадмета складае 11,7 г. Уліковы нумар СГЭМ КП 3491;

2) бранзалет (рыс. 2, 3; 3, 1). Форма акруглая, канцы патоўшчаныя, памеры – 5,3х6,2 см. У цэнтры акруглы ў папярочным сячэнні, дыяметр 0,6 см; на канцах авальны, дыяметр – 1,55х1,85 см. Канцы на знешняй паверхні ўпрыгожаны геаметрычным арнаментам, выкананым у тэхніцы глыбокай гравіроўкі. Насечка мае выгляд касых ліній ці «ялінкі», абмежаваных кальцавымі бароздкамі. Вага бранзалета – 65,8 г. Уліковы нумар СГЭМ КП 3492;

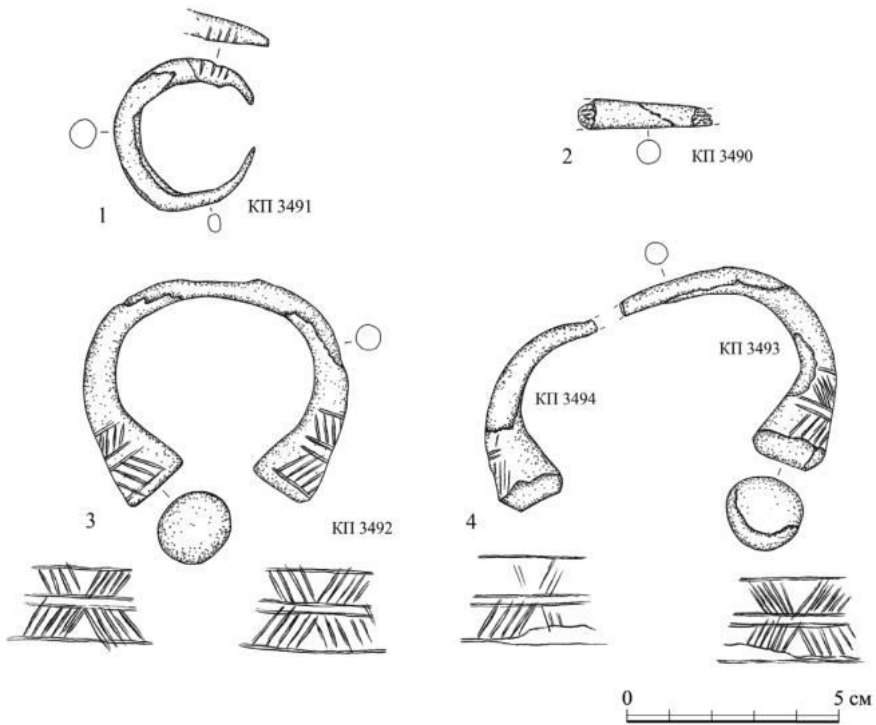
● - помнікі пражскай культуры   ● - помнікі калочынскай культуры   ○ - іншыя помнікі з матэрыяламі V-VII стст.
 1 - Гасііна; 2 - Банчараўшчына; 3 - Калочын; 4 - Маріліў-Змяліўка; 5 - Нікадзімава; 6 - Клішына; 7 - Лукомль

Рыс. 1. Карта распаўсюджвання археалагічных культур трэцяй чвэрці I тыс. н. э. на поўдні і ўсходзе сучаснай Беларусі з пазначэннем некаторых апорных помнікаў і тых, якія ўзгадваюцца ў артыкуле

3) бранзалет (рыс. 2, 4; 3, 4). Падзелены на дзве часткі. Па форме і арнаментацыі ён аналагічны папярэдняму ўзгаданаму вырабу. Па краях бранзалета і на ўнутранай паверхні бачныя сляды рэзання (саскоблівання металу). Вага першага фрагмента складае 40,3 г, другога – 30,2 г. Уліковыя нумары адпаведна – СГЭМ КП 3493, КП 3494;

4) фрагмент вырабу (рыс. 2, 2; 3, 3). Мае выцягнутую конусападобную форму, даўжыня – 3,3 см. Сячэнне акруглае, дыяметр у сярэдняй частцы – 0,55 см. Вага фрагмента складае 5,5 г. Уліковы нумар СГЭМ КП 3490;

5) злітак (рыс. 4, 1; 5, 1). Мае форму палачкі, патоўшчанай на адным канцы і сплюсчанай, заостранай – на другім. У патоўшчанай частцы сячэнне трапецападобнае. Памеры злітка – 10,2x1,9x1,6 см (тут і далей: даўжыня x шырыня x вышыня). Вага прадмета складае 127,5 г. Уліковы нумар СГЭМ КП 3487;

Рыс. 2. Рэчавы комплекс Госціна:

1 – рамка спражкі; 2 – фрагмент вырабу; 3–4 – бранзалеты

6) злітак (рыс. 4, 2; 5, 2). Мае форму прамавугольнага бруска. Яго памеры складаюць 10,4x3,1x1 см. Злітак выгнуты ў профіль па даўжыні, краі крыху скругленыя. Папярочнае сячэнне прамавугольнае. На ніжняй і верхняй паверхнях вырабу па даўжыні, каля краёў, нанесены прадоўжныя барозны. Вага злітка – 244,4 г. Уліковы нумар СГЭМ КП 3486;

7) злітак (рыс. 4, 3; 5, 3). Мае форму прамавугольнага бруска. Памеры складаюць 9,3x3,3x0,95 см. Злітак дваякавыгнуты ў профіль па даўжыні, яго краі крыху скругленыя. Папярочнае сячэнне прамавугольнае. На ніжняй і верхняй паверхнях вырабу па даўжыні, каля краёў, нанесены прадоўжныя барозны. Вага злітка складае 195,1 г. Уліковы нумар СГЭМ КП 3488;

8) злітак (рыс. 4, 4; 5, 4). Мае форму прамавугольнага бруска. Папярочнае сячэнне трапецападобнае. Яго памеры складаюць 3,6x2,4x1,7 см. Вага – 72,4 г. Уліковы нумар СГЭМ КП 3489.

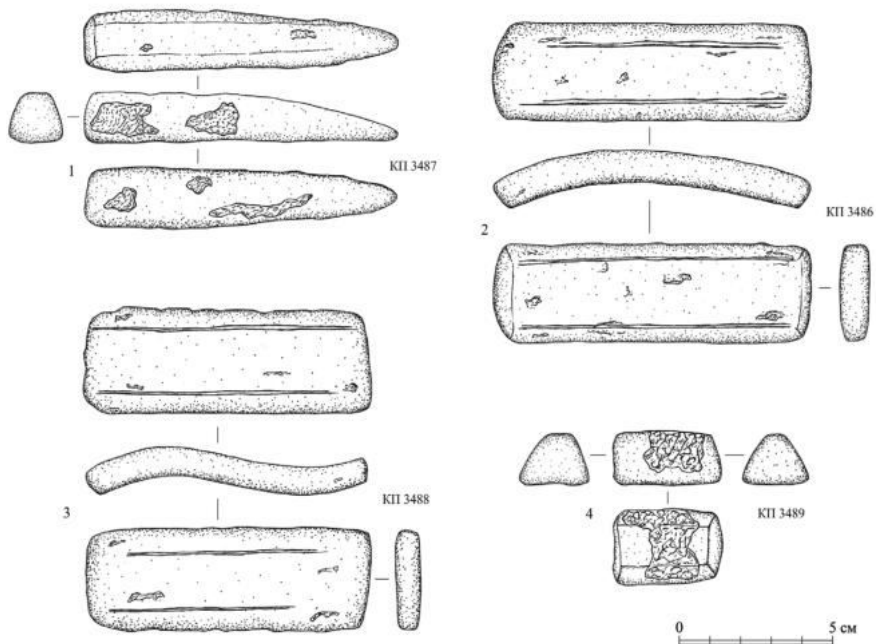
Усе артэфакты пакрытыя пацінай цёмна-зялёнага колеру, характэрнай для вырабаў з бронзы. На двух злітках (рыс. 4, 1, 4; 5, 1, 4) маюцца фрагменты спёкшайся масы, якая ўтварылася ў выніку ўздзеяння высокай тэмпературы. Для вызначэння складу металаў, з якіх зроблены артэфакты з Госціна, быў прыменены элементны аналіз, ход і вынікі якога прадстаўлены ніжэй.

Прымяненне метаду лазернай атамна-эмісійнай спектраскапіі. Пры правядзенні даследаванняў аб'ектаў, якія маюць гісторыка-культурную каштоўнасць, і прадметаў археалагічных раскопак, перавага аддаецца недэструктыўным метадам аналізу, такім, напрыклад, як рэнтгена-флуарэсцэнтная спектраскапія. Аднак, варта мець на ўвазе, што адсутнасць дэструкцыі ўзору пры аналізе, у пераважнай большасці выпадкаў азначае элементнае даследаванне толькі павярхоўных пластоў прадмета. Так, пры вывучэнні вырабаў, якія на працягу стагоддзяў захоўваліся ў скарбніцы Ватыкана і не падвяргаліся агрэсіўнаму ўздзеянню навакольнага асяроддзя, натуральна трэба звяртацца да недэструктыўнага аналізу. Аднак большасць металічных прад-

Рыс. 3. Рэчавы комплекс Госціна:

1 – бранзалет; 2 – рамка спражкі; 3 – фрагмент вырабу; 4 – фрагментаваны бранзалет са слядамі рэзання

Рыс. 4. Рэчавы комплекс Госціна. Зліткі каляровых металаў

метаў з калекцыі беларускіх музеяў і ўстаноў навукі і адукацыі пакрыты значным пластом паціны, акаліны, іржы і забруджвання. Часта пры даследаванні даводзіцца мець справу з прадметам, які падвергся даволі працягламу высокатэмпературнаму ўздзеянню, затым на працягу стагоддзяў знаходзіўся ў кантакце з глебай і вадой, і, нарэшце, у XX ст. мог выпрабаваць на сабе ўплыў «магутнай» сельскагаспадарчай хіміі. Усе вышэйадзначаныя прычыны не маглі не паўплываць на змены ўзаемнага зместу элементаў у прыпаверхневых пластах, таму недэструктыўныя метады аналізу могуць прыводзіць да атрымання некарэктных вынікаў.

Рашэннем у дадзенай сітуацыі з'яўляецца выкарыстанне метаду лазернай атамна-эмісійнай спектраскапіі, заснаванай на выпарэнні тонкіх пластоў рэчыва (3–5 мкм) магутнымі лазернымі імпульсамі; дыяметр кратэра на паверхні (100–150 мкм) не залежыць ад колькасці імпульсаў. Такім чынам, можна вызначыць таўшчыню пласта паціны, акаліны і іржы на паверхні, выключыць атрыманьня даныя з вынікаў аналізу ўзору або, пры неабходнасці, параўнаць змест элементаў у паверхневых пластах і ў аснове, што дазволіць зрабіць выснову аб уплыве высокіх тэмператур, працяглага ўздзеяння агрэсіўных асяроддзяў на глыбіню і ступень карозіі аб'екта.

Рыс. 5. Рэчавы комплекс Госціна. Зліткі каляровых металаў

Элементны аналіз артэфактаў, выяўленых каля в. Госціна Старадарожскага раёна Мінскай вобласці, праводзіўся на лазерным спектрометры ЛАЭМС на кафедры лазернай фізікі і спектраскапіі фізічнага факультэта БДУ. Пры правядзенні даследавання выпараецца 10^{-10-11} г рэчыва, дыяметр дэструкцыі 100–150 мкм, за рахунак выкарыстання магутных лазерных імпульсаў, вакол бакоў кратэра не ўтворацца бруствер з застылага расплаву металу (мае месца так званая лазерная абляцыя – калі выпараецца непасрэдна цвёрды матэрыял без плаўлення). За рахунак тэхнічных рашэнняў, рэалізаваных пры праектаванні спектрометра, магчыма правядзенне аналізу як невялікіх прадметаў (плоскія фрагменты металаў 5*5 мм), так і даволі аб’ёмных. Пры гэтым, даследчык сам выбірае месца ўздзеяння (вонкавы бок дэкаратаўнага вырабу, гурт манеты і г. д.). Вынікі элементнага аналізу артэфактаў з Госціна прадстаўлены на рысунку 6.

Культурна-храналагічная ідэнтыфікацыя і інтэрпрэтацыя рэчыва комплекса. Пры вызначэнні культурна-храналагічнай прыналежнасці калекцыі з Госціна мы абапіраліся, перш за ўсё, на спражку і бранзалеты. Спражкі з акруглымі ці авальнымі, патоўшчанымі ў пярэдняй частцы рамкамі, і хабатковымі язычкамі, шырока выкарыстоўваліся насельніцтвам Заходняй і Цэнтральнай Еўропы, Паўночнага Прычарнамор’я, Каўказу, стэпу

№	Узор	Медзь (Cu)	Волава (Sn)	Цынк (Zn)	Свінец (Pb)	Срэбра (Ag)
		C, %				
КП 3492		96,79	2,19	0,00	1,03	0,00
КП 3493		96,48	2,63	0,00	0,89	0,00
КП 3491		58,66	27,97	7,91	4,15	1,32
КП 3490		61,10	22,67	9,02	5,67	1,54
КП 3489		66,19	20,16	8,47	3,68	1,50
КП 3488		62,20	23,27	8,55	5,48	0,50
КП 3487		62,27	25,48	6,12	6,14	0,00
КП 3486		63,00	23,55	8,56	4,90	0,00

Рыс. 6. Вынікі элементнага аналізу рэчаў з комплексу Госціна

і лясной зоны Усходняй Еўропы з апошняй чвэрці IV ст. па VI ст. [1; 2; 3; 4, с. 44–46]. Па меркаванні А. М. Абломскага, верхняя мяжа бытавання спражак з акруглымі рамкамі ў лясной зоне Падняпроўя пакуль няясная: ускосныя даныя сведчаць аб тым, што яны могуць дажываць да фіналу калочынскай культуры – канца VII ст. [4, с. 45, рис. 35]. Найбольш блізкія спражцы з Госціна аналогіі прадстаўлены ў пахаваннях культуры пскоўскіх доўгіх курганоў [5, с. 21–27, рис. 1].

Бранзалеты з Госціна маюць масіўныя патоўшчаныя канцы, авальныя ў сячэнні, і аздобленыя геаметрычным арнамантам, выкананым у тэхніцы гравіроўкі. Варта адразу адзначыць, што яны не падобныя на вырабы гэтай катэгорыі, знойдзеныя на помніках V–VII стст. Беларускага Палесся. Усе вядомыя з гэтай тэрыторыі бранзалеты маюць не такія масіўныя канцы, і арнамент на іх адсутнічае, або ўяўляе сабой некалькі кальцавых бароздак (паселішчы Радасць-2, Астрамечава, Мерчыцы-2, Бярэжцы-4) [6; 7, с. 253, рис. 2: 13; 8, с. 549, мал. 24: 6–7]. Значна бліжэй па стылістыцы да бранзалетаў з Госціна знаходзяцца вырабы з помнікаў трэцяй чвэрці I тыс. н. э. Верхняга Падняпроўя, Пасожжа і Падзвіння: гарадзішчаў Магілёў–Змяёўка, Нікадзімава, Лукомль, гарадзішча Клішына (у складзе скарбу жаночых упрыгажэнняў) [9, с. 24–26, мал. 12; 10, с. 240, рис. 4: 3; 11, с. 36, рис. 12: 11; 12, с. 100, табл. 19/II]. Падобныя бранзалеты былі шырока распаўсюджаны

ны ў лясной і лесастэпавай зонах Еўропы, галоўным чынам – у старажытнасцях калочынскай і пянькоўскай культур [4, с. 52–53, рис. 41; 13, с. 33, 39, рис. 20: 20, 66: 7, 71: 4]. У тым ліку, яны сустракаюцца ў скарбах «старажытнасцей антаў» першай храналагічнай групы (другая – трэцяя чвэрці VII ст. н. э.) у басейне Сярэдняга Дняпра і на Дняпроўскім лесастэпавым Левабярэжжы [14; 15, с. 136, рис. 3: 1, 2].

Бронзавыя зліткі з Госціна з’яўляюцца найбольш цікавай катэгорыяй вырабаў у калекцыі. Сярод раннесярэднявечных старажытнасцей зліткі каляровых металаў былі знойдзены на помніках пянькоўскай культуры: паселішча Валашкае (Сурская Забора) – выяўлены злітак-грыўна [13, с. 39, рис. 75: 15]; паселішча Хітцы – даследаваны рэшткі майстэрні ювеліра з агменем-горнам, а ў культурным плане выяўлены бронзавыя пласціны – нарыхтоўкі для ўпрыгажэнняў і бронзавыя гранёны прут, які вызначаецца даследчыкамі як сыравіна для бронзаліцейных майстэрняў [16, с. 66, рис. 29: 1]. У Беларускай Палессі бронзавыя зліткі палачкападобнай формы былі знойдзены на паселішчах з матэрыяламі I тыс. н. э. Хачэнь на р. Сцвіга і Петрыкаў-2 на р. Прыпяць [17; 18, с. 156, мал. 28: 16]. Такія зліткі вырабляліся ў адкрытай форме, без дадатковай значнай механічнай апрацоўкі, а палачкападобная канфігурацыя з’яўляецца найбольш прыдатнай для далейшай апрацоўкі ці падзелу на часткі. Зліткі з Госціна маюць розныя формы, аднак асабліва вылучаюцца два найбольш масіўныя – выгнуты і дваякавыгнуты. Пакуль што аналогіі такім вырабам нам не вядомыя. Аддаленае падабенства па масіўнасці і форме да іх маюць зліткі з «Кузэбаеўскага скарбу ювеліра» (VII ст.), знойдзенага на тэрыторыі Удмурцыі [19, рис. 8].

Склад калекцыі вырабаў з Госціна: зліткі каляровых металаў і рэчы, частка з якіх ужо выкарыстоўвалася (разламаны бранзалет са слядамі рэзанання, фрагментаваны выраб), а, астатня, верагодна, планавалася для выкарыстання ў якасці сыравіны для ювелірнай справы, дазваляе нам умоўна называць яе «скарбам ювеліра». Падчас правядзення даследаванняў на раннесярэднявечных паселішчах частымі знаходкамі з’яўляюцца тыглі, льячкі, радзей выяўляюць металічныя інструменты ювеліраў: пінцэты, кавадлы і г. д. Аднак знаходкі сыравіны, асабліва ў такім выглядзе і колькасці, як у комплексе з Госціна, сустракаюцца вельмі рэдка. Зліткі са скарбу, на нашу думку, маглі таксама выконваць функцыю грашовых адзінак таго часу, як грыўны ў старажытнарускі перыяд. Аднак такія рэчы пакуль не былі выяўлены масава, таму гэтае меркаванне выказваецца як гіпотэза.

Праведзены элементарны аналіз артэфактаў з Госціна дазволіў устанавіць, што самы «чысты» склад (медзь і невялікая дамешка волава), маюць бранзалеты (рыс. 6). Астатнія рэчы зроблены з алавянай бронзы з дамешкай цынку, свінцу і, зрэдку, срэбра. Для параўнання, хімічны аналіз металу вырабаў Курылаўскага скарбу (басейн р. Псёл, Дняпроўскае Левабярэжжа) паказаў,

што ўсе сплавы на меднай аснове, акрамя адзінага ўзора алавянай бронзы, дэманструюць сплаўленне латуні і свінцова-алавянай лігатуры. Такі прыём атрымання ювелірнага металу характэрны для дняпроўскіх скарбаў першай групы. Адзначаецца таксама, што волава больш дарагі метал, чым цынк і свінец [20].

У археалагічным плане тэрыторыя, адкуль паходзіць рэчавы комплекс Госціна, на эпоху ранняга Сярэднявечча выглядае пакуль «белай плямай». Арэса з'яўляецца левым прытокам Прыпяці – ракі, на берагах і прытоках якой сканцэнтраваны помнікі пражскай культуры. Аднак на сённяшні дзень паўночная мяжа помнікаў узгаданай культурнай адзінкі праходзіць на поўдзень ад Госціна (рыс. 1). На ўсход, у Верхнім Падняпроўі, лакалізуецца арэал калочынскай культуры. У той жа час, калі разглядаць, напрыклад, помнікі па р. Пціч (прыток Прыпяці), р. Свіслач і р. Бярэзіна (першая – прыток Бярэзіны, другая – прыток Дняпра), тэрытарыяльна блізкія да верхоўяў Арэсы і пункту Госціна, то іх культурная прыналежнасць дакладна не акрэслена. Папярэдне можна канстатаваць, што стылістычна спражка і бранзалеты з Госціна «цягнуцца» да помнікаў трэцяй чвэрці I тыс. н. э. Сярэдняга і Верхняга Падняпроўя і Падзвіння. Далейшае правядзенне археалагічных даследаванняў у рэгіёне дапаможа разгледзець гэтае пытанне больш грунтоўна. Храналогія такіх вырабаў на ўзгаданай тэрыторыі пакуль не распрацавана, таму, з улікам усіх узгаданых аспектаў, час існавання рэчывага набору, які адклаўся ў скарбе з Госціна, вызначаецца намі V–VII стст.

У кантэксце гісторыка-культурнай сітуацыі ў Падняпроўі ў трэцяй чвэрці I тыс. н. э., з'яўленне «скарбу ювеліра» з Госціна можна звязаць са складанымі ваяўнічымі працэсамі, якія праявіліся ў спаленні шэрагу ўмацаваных цэнтраў Палесся і Верхняга Падняпроўя (Хотамель, Нікадзімава, Кісялі, Чаркасава) і выпадзенні ў басейне Сярэдняга Дняпра і на Дняпроўскім лесастэпавым Левабярэжжы скарбаў «старажытнасцей антаў» першай храналагічнай групы (другая – трэцяя чвэрці VII ст. н. э.) [гл.: 4, с. 57, 61; 14; 15; 21].

Таксама існуе меркаванне, што такія рэчавыя комплексы маглі быць ватыўнымі [15; 21]. У гэтым кантэксце варта ўзгадаць, што некаторыя прадметы з Госціна маюць сляды высокатэмпературнага ўздзеяння. Як ужо адзначалася, візуальны агляд тэрыторыі – узвышэння сярод забалочанай мясцовасці, дзе была зроблена знаходка, слядоў паселішча не выявіў. Шурфоўка не праводзілася. Таму пытанне аб кантэксце знаходкі з Госціна пакуль застаецца адкрытым.

Высновы. «Скарб ювеліра», выпадкова знойдзены ў 2020 г. непадалёку ад в. Госціна Старадарожскага раёна Мінскай вобласці, з'яўляецца ўнікальнай знаходкай для тэрыторыі Беларусі і ўсёй Усходняй Еўропы. Перыяд існавання адклаўшагася ў скарбе рэчывага набору (спражкі і бранзалетаў) вызначаецца V–VII стст., стылістычна прадметы маюць найбольш аналогіі

на помніках Сярэдняга і Верхняга Падняпроўя, Пасожжа, Падзвіння, якія пакінулі прадстаўнікі пянькоўскай, калочынскай, банцараўскай культур, культуры пскоўскіх доўгіх курганоў. Вынікі праведзенага элементнага аналізу паказалі, што бронзалеты амаль цалкам зроблены з медзі. Астатнія рэчы, у тым ліку зліткі, складаюцца з алавянай бронзы – найбольш каштоўнага на той час сплаву. Утойванне скарбу, магчыма, звязана з інтэнсіўнымі ва-яўнічымі працэсамі, якія адбываліся ў рэгіёне і адзначыліся выпадзеннем дняпроўскіх скарбаў першай храналагічнай групы. Яшчэ адной версіяй прычыны з’яўлення рэчавага комплексу з Госціна з’яўляецца яго ватыўнае прызначэнне.

Бібліяграфічныя спасылкі

1. *Tejral J.* Einige Bemerkungen zur Chronologie der Späten Römischen Kaiserzeit in Mitteleuropa // Probleme der relativen und absoluten Chronologie ab Latènezeit bis zum Frühmittelalter. Kraków, 1992. S. 227–248.

2. *Амброз А. К.* Хронология древностей Северного Кавказа V–VII вв. Москва: Наука, 1989. 134 с.

3. *Айбабин А. И.* Хронология могильников Крыма позднеримского и раннесредневекового времени // МАИЭТ. 1990. Вып. 1. С. 3–86.

4. *Обломский А. М.* Колочинская культура // Раннеславянский мир. Вып. 17. Раннесредневековые древности лесной зоны Восточной Европы (V–VII вв.). Москва, 2016. С. 10–113.

5. *Михайлова Е. Р.* Вещевой комплекс культуры псковских длинных курганов: типология и хронология. Saarbüken: LaP Lambert academic Publishing, 2014. 435 с.

6. *Касюк А. Ф.* Пражская і райкавецкая культуры на тэрыторыі Беларускага Полесся (канец IV ст. – IX ст.): дыс. ... канд. гіст. навук: 07. 00. 06. Мінск, 2021. 188 с.

7. *Белевец В. Г.* Результаты разведочных работ на поселении Мерчицы-2 и перспективы изучения памятников римского времени и эпохи Великого переселения народов в Белорусском Полесье // Раннеславянский мир. Вып. 19. Археология славян и их соседей. Москва, 2017. С. 249–261.

8. *Бяліцкая Г. М., Байкоўская А. А., Харытановіч В. М.* Паселішча каля вёскі Бярэжцы Жыткавіцкага раёна Гомельскай вобласці // Славяне на тэрыторыі Беларусі в догосударственный период. Минск, 2019. Кн. 1. С. 514–555.

9. *Марзалюк І. А., Рьер Я. Р.* Гарадзішча Змяёўка (Пелагееўскае гарадзішча) у Магілёве. Археалагічнае даследаванне. Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2010. 68 с.

10. *Родинкова В. Е., Седин А. А.* Браслеты Никодимовского городища // Восточная Европа в Средневековье: к 80-летию В. В. Седова. Москва, 2004. С. 234–246.

11. *Штыхов Г. В.* Лукомль: археологический комплекс железного века и средневековья. Минск: Беларуская навука, 2014. 168 с.

12. *Шадыра В. І.* Беларускае Падзвінне (I тысячагоддзе н. э.). Мінск: ДНУ «Інстытут гісторыі НАН Беларусі», 2006. 150 с.

13. *Приходнюк О. М.* Пеньковская культура (культурно-археологический аспект исследования). Воронеж: Воронежский университет, 1998. 170 с.

14. *Щеглова О. А.* О двух группах «древностей антов» в Среднем Поднепровье // *Материалы и исследования по археологии Днепровского Левобережья*. Курск, 1990. С. 162–204.
15. *Родинкова В. Е., Сапрыкина И. А., Сычёва С. А.* Клад из Суджи-Замостья и проблема социокультурной интерпретации Днепровских раннесредневековых кладов I группы // *Российская археология*. 2018. № 2. С. 130–147.
16. *Горюнов Е. А.* Ранние этапы истории славян Днепровского Левобережья. Ленинград: Наука. Ленингр. отд-ние, 1981. 135 с.
17. *Бялицкая Г., Байкоўская А., Харытановіч В.* Знаходкі з Тураўшчыны // *Навука*. № 34 (2761). 26 жніўня 2019. С. 6.
18. *Вяргей В. С., Трымер В.* Раннеславянскае паселішча Петрыкаў-2 на р. Прыпяць // *ГАЗ*. 2003. № 18. С. 151–187.
19. *Останина Т. И., Канунникова О. М., Степанов В. П., Никитин А. Б.* Кузубаевский клад ювелира VII в. как исторический источник. Ижевск: Удмуртия, 2011. 218 с.
20. *Егорьков А. Н., Родинкова В. Е.* Состав металла изделий из Куриловского клада раннесредневекового времени (по результатам оптико-эмиссионной спектрографии) // *КСИА*. 2014. Вып. 233. С. 168–177.
21. *Родинкова В. Е.* Клады в раннесредневековой истории и культуре Поднепровья // *Труды IV (XX) Всерос. археолог. съезда в Казани*. Т. II. Казань, 2014. С. 391–395.